

elämää suurempi harrastukseni

Nina Rotko
LL, erikoislääkäri
OYS

VAUHDIN HURMAA JA LIINAT SOLMUSSA – SAMOJEDIVALJAKON KYYYDISSÄ

Koiralla kuuluu olla kippura häntä ja pystyt korvat. Tämä oli lähtökohta lemmikin valinnassa nelisen vuotta sitten.

► Pystykorvien joukosta poisluettiin metsästyskoirat, alle keskikokoiset koirat ja liian vaikeasti koulutettavat rodut. Jäljelle jääneistä roduista hyväluonteiseksi mainostettu samojedinkoira miellytti silmää eniten ja tuntui muutenkin sopivimmalta valinnalta talouden ensimmäiseksi koiraksi. Tuolloin en vielä tiennyt, että samojedinkoiran rotuominaisuuksiin kuuluu koiramäärän voimakas lisääntyminen noin koira per vuosi -vauhdilla.

Koira

Heti ensimmäisen koiran kohdalla havaitsin, että samojedi on toime-
liaisuuteen taipuvainen koira, joka jo pentuvaiheessa harrastaa itsenäisesti mm. kenkien, huonekalujen ja kodin pintamateriaalien muotoilua uuteen uskoon. Myös kirjahyllyssä alimmaisena sijaitsevat kirjat on koiran toimesta luettu, vaikka usein käsittelyyn ovat lopulta päätyneet vain etu- ja takakansi. Kaikesta huolimatta riittävästi aktivoitu pentuvaiheen

ohittanut samojedi on varsin vaivaton ja helppo asukas sisätiloissakin, varsinkin jos jokapäiväinen imurointi ja luuttaminen kuuluu omistajan mielipuuhiin. Naapurisovun säilyttämiseksi koirilla ei ole ulkotarhaa, vaikka ne siellä turkkinsa ja toistensa seuran turvin pärjäisivätkin.

Samojedinkoira polveutuu Siperiasta Englantiin tuoduista samojedikansan reen vetoon ja poropaimennukseen käyttämistä koirista. Vetoviettä samojedeilla on

Entinen talvea vihaaja odottaa jo innolla ensilumia.

vielä nykypäivänäkin jäljellä, vaikka niitä onkin jalostettu pääasiassa seurakoiriksi. Samojedinkoira ei ole siperianhuskyn veroinen vauhdissa eikä kestävyudessa, mutta hyväraakenteiset ja harjoitetut koirat jaksavat juosta pitkiäkin matkoja reen edessä, ja samojedejä on käytetty myös safarikoirina Lapissa. Suomessa aktiivisia harrastajia on vähän, kilpailuihin ja kokeisiin osallistuu yleensä alle kymmenen neljän koiran samojedivaljakkoa. Matkat samojedeillä ovat yleensä lyhyitä sprinttimatkoja, esimerkiksi 2 x 5–8 km päivässä.

Koiria

Koska valveutuneen koiranomistajan kuuluu tarjota koiralleen rodunomaisista tekemistä, hankittiin koiralle jo ensimmäisenä talvena vetovaljaat, joilla varovasti kokeiltiin vetämistä lähinnä hiihtämällä lyhyitä matkoja. Seuraavana talvena koira veti potkuria ja hiihtäjää pidempiä lenkkejä, ja vetokaveri oli jo kotona kasvamassa. Meren jäällä hiihdellessä ja potkutellessa syntyi ajatus oikean reen hankinnasta. Siihen mennessä oli jo selvinnyt, että potkukelkka ilman jarrutusmahdollisuutta on jokseenkin hengenvaarallinen väline.

Oikeat reet ovat potkukelkkaa raskaampia vedettäviä, joten kolmannen koiran hankinta tuli ajan-kohtaiseksi. Joulupukki toi aaton-aattona 2011 vajaan vuoden ikäisen koiranpojan, joka vaikutti muodollisesti pätevältä myös toiseen koiraharrastukseen, näyttelyihin. Uusi tulokas oli jo saapuessaan hyvässä kunnossa, joten vetoharjoituksia päästiin aloittamaan samana keväänä. Myöhemmin mukaan liittyi myös lainakoiria, ja koko viime talven ajoin pääasiassa neljän koiran valjakolla.

Koiravaljakko

Koirat kiinnitetään valjaista vetoliinaan yleensä pariinohon reen eteen. Johtajapari on kiinni myös toisissaan

kaulapantojen välillä menevällä seisingillä, ja pyöräpari on pääliinan molemmin puolin, jolloin valjakon solmuun menemisen riski pienee. Koirille täytyy opettaa käskyt oikea, vasen, eteen, seis, ja paikka. Myös haastavampia u-käännöksiä varten tulee olla oma käsky. Peruskäskyt opitaan helposti kävely- tai juoksulenkeillä, kokonaan toinen asia on käskyjen noudattaminen tositalanteessa. Valjakolla tulisi olla johtajakoira, joka osaa käskyt ja noudattaa niitä, ja muut koirat seuraavat johtajaa.

Teoriassa valjakon ajaminen kuulostaa helpolta, ja kokoneiden koirien kanssa se sitä varmasti onkin. Nollasta aloittaminen sen sijaan ei ole lastenleikkiä. Koirilla on valtava halu päästä juoksemaan, ensimmäinen haaste on jo valjakon kokoaminen ja jalaksille hyppääminen ennen kuin koirat ovat kadonneet reki perässään horisonttiin. Lumiankkuri onkin välttämätön väline valjakon pitämiseksi paikallaan. Kun liikkeelle päästään, voi alussa joutua pysähtymään kymmenen metrin välein selvittämään koiria, jotka suoraan juostessaankin onnistuvat sotkeutumaan toistensa naruihin ja valjaisiin mitä mielikuvituksellisimmilla tavoilla. Naruja selvitellessä koirat keräävät kierroksia, jolloin käskyt kaikuvat kuuroille korville. Nuoret koirat myös

kyllästyvät helposti yksitoikkoiseen hölköttelyyn, vauhti hidastuu ja tienvarsipuskat alkavat kiinnostaa. Alussa tulee helposti ahnehdittua liikaa, jolloin koirien työskentelymotivaatio vähenee liiallisen väsymisen tai lihasten kipeytymisen takia.

Harjoittelun myötä koirat alkavat toimia enemmän yhteen valjakkona, ja ajomatkat ilman solmujen selvittelyjä pitenevät. Koirat oppivat vauhdinjalkoa niin, että voimia säästyy myös loppumatkalle. Jokaisen moottorikelkan perään ei tarvitse enää hyökätä, muut kulkijat toimivat lähinnä vauhdittajina. Viime talvena sain kokea todellista vauhdin hurmaa, kun aloittelimme leikkimielistä kilpauraa parissakin kisassa. Toisten valjakoiden läsnäolo tuplasi treeninopeudet, ja ajajalla oli välillä todellisia vaikeuksia pysyä kyydissä ja potkia vauhtia. Valitettavasti molemmissa kisoissa valjakko meni muutamaan otteeseen sellaiseen solmuun, että selvittelyihin menetettiin kalliita minutteja eikä rekikoirien käyttövalion arvoon tarvittavia tuloksia vielä syntynyt. Parasta koiravaljakkoajoa ehkä kuitenkin on kiireetön meno maaliskuisilla kevätangilla, kun aurinko paistaa, mutta koirilla ei vielä ole liian kuuma, ja näkee, että ne selvästi nauttivat juoksemisesta.

Entinen talven vihaaja odottaa jo innolla ensilumia! ■